

memo

aan: Gemeente Deventer

van: SAB

projectnummer: 220378.02

datum: 5 oktober 2026

betreft: Schalkhaar Hagenvoorde Oost gezondheid

Aan de Hagenvoorderdijk in Schalkhaar, gemeente Deventer wordt een woonwijk gerealiseerd. Het aspect gezondheid is onder de Omgevingswet een aspect waar veel aandacht aan besteed wordt. De gemeente Deventer heeft recentelijk haar ontwerp omgevingsvisie opgesteld en de verwachting is dat eind 2026 de definitieve versie wordt vastgesteld. De ontwerpvisie bouwt voort op het Koersdocument dat in juli 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld. Daarin kreeg brede welvaart een centrale plek, met extra aandacht voor een gezonde leefomgeving, een ambitieus milieubeleid en toegankelijkheid voor mensen met een beperking. In de ontwerp omgevingsvisie is deze koers verder uitgewerkt per thema en per deelgebied.

Onder de regelgeving voor invoering van de Omgevingswet werd het aspect gezondheid vooral indirect en sectoraal benaderd en werd opgevat als bescherming tegen schadelijke milieueffecten zoals geluid, luchtkwaliteit, geur en externe veiligheid. Onder de Omgevingswet is gezondheid een expliciet maatschappelijk doel en daarmee een centrale pijler, waarvoor een integrale afweging van alle aspecten van de fysieke leefomgeving vereist is. In het Omgevingsplan en in Omgevingsprogramma's van de gemeente zal het aspect gezondheid verder worden uitgewerkt. In deze memo sluiten wij vooralsnog aan op de 'oude' beoordelingsgronden, en in deze memo gaan wij in het bijzonder in op gezondheid in relatie tot geitenhouderijen. In de omgeving van het besluitgebied is een veehouderij aanwezig. Deze is ook opgenomen in het geuronderzoek dat in het kader van Hagenvoorde Oost is uitgevoerd¹. De afstand tussen het bouwvlak van

¹ SAB (2025). Geuronderzoek met betrekking tot het woningbouwproject Hagenvoorde te Schalkhaar. Projectnummer: 220378.02. 9 februari 2026

de geitenhouderij en de locatie waar in het besluitgebied woningen gebouwd mogen worden bedraagt circa 444 meter.

Er zijn meerdere grootschalige onderzoeken uitgevoerd naar verbanden tussen veehouderijen en gezondheid van omwonenden: IVG (2011), VGO-I (2016), VGO-II (2017, VGO-III (2018-2024), Q-koorts en veehouderij (2007-2010). Uit de diverse onderzoeken, waaronder het programma Veehouderij en Gezondheid Omwonenden² blijkt onder andere een waarschijnlijk oorzakelijk verband tussen wonen nabij geitenhouderijen en het vaker optreden van longontstekingen. Een verklaring voor het verhoogde risico rond geitenbedrijven is dat bacteriën, die longontsteking bij mensen kunnen veroorzaken, in de stallucht ook zijn gevonden in de buitenlucht en bij de patiënten, controles en of geitenhouders. Uit de samenvatting blijkt dat er een verhoogd risico op longontsteking bestaat nabij geitenhouderijen binnen een straal van 2 kilometer. In Nederland is de kans op longontsteking gemiddeld 1,87%. Binnen 1 kilometer van een geitenhouderij is deze kans verhoogd tot 2,23% en binnen 500 m is de gemiddelde kans op longontsteking 3,24%. Kwetsbare groepen zijn mensen met bestaande longaandoeningen, zoals astma, COPD of andere chronische longaandoeningen, ouderen en jonge kinderen. Omdat de locatie Hagenvoorde Oost op 444 m tot 610 m van een geitenhouderij ligt, hebben bewoners van dit gebied een verhoogde kans op longontsteking.

Adviezen

Op basis van VGO-III adviseert de Gezondheidsraad bij een voorgenomen realisering van woningen en andere gevoelige bestemmingen, uit voorzorg tenminste een afstand van 1 kilometer aan te houden.

De GGD heeft twee (algemene) uitgangspunten bij haar adviezen. De eerste is voorzorg: terughoudendheid is vereist ten aanzien van gevoelige bestemmingen (bijvoorbeeld woningen) bij geitenhouderijen binnen 2 kilometer. Binnen 500 meter van een geitenhouderij worden geen nieuwe woningen toegestaan, tenzij de GGD daar expliciet advies over geeft. De ontwikkelingsmogelijkheden zijn wat losser tussen 500 meter en 2 kilometer maar de kans op longontsteking blijft nog steeds hoger dan verder ver van een geitenhouderij. Het tweede punt is het streven om de uitstoot van geur, stof, endotoxinen en ammoniak te verminderen.

² Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO-III). Actualisatie epidemiologische studies 2014-2019. Onderzoek naar longontstekingen rond geitenhouderijen 2018-2024, Rapportnummer 2024-0167

Aanbevolen maatregelen of afstanden tussen woningen en veehouderijen vanwege volksgezondheidsredenen die voortkomen uit een GGD-advies kunnen een rol spelen bij de vaststelling van een plan. Deze zijn echter níet bindend.³ Het gaat erom dat het bevoegd gezag bij de vaststelling van het plan voldoende gewicht heeft toegekend aan het belang van de volksgezondheid en dat het bevoegd gezag zich in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat het plan niet leidt tot onaanvaardbare risico's voor de volksgezondheid. Bij deze beoordeling komt het bevoegd gezag beleidsruimte toe.

...

Beleid

Op nationaal niveau bestaat momenteel geen vastgesteld beleid. Op provinciaal niveau is sinds 2018 een geitenstop van kracht: geen uitbreiding van geitenhouderijen en geen nieuwe geitenhouders meer. De gemeenten hadden tot maart 2025 de tijd om deze bepaling op te nemen in hun omgevingsplannen. De gemeente Deventer heeft geen beleid met betrekking tot geitenhouderijen en ook geen gemeentelijk geurbeleid vastgesteld.

...

Schalkhaar, Hagenvoorde Oost

Het besluitgebied voor de woningbouwontwikkeling Hagenvoorde Oost ligt ten zuidoosten van de geitenhouderij. De woningen worden op een afstand van 444 m tot circa 610 m van de geitenhouderij mogelijk gemaakt. Binnen 500 m afstand van geitenhouderij biedt het toekomstige omgevingsplan ruimte aan circa 7 woningen. De overige 33 woningen worden binnen afstand van 1 km van de geitenhouderij mogelijk gemaakt.

Advies GGD

De gemeente Deventer heeft de GGD voor de locatie Hagenvoorde om advies gevraagd. Onderstaand is een samenvatting weergegeven:

- Houd zoveel mogelijk afstand van de geitenhouderij en geef daarbij speciale aandacht aan het huisvesten van kinderen tot 4 jaar en senioren van 70 jaar en ouder;
- Zolang de oorzaak van het extra risico op longontsteking door geitenhouderij niet bekend is, zou binnen de plangebieden een fasering in tijd en zonering in ruimte toegepast kunnen worden voor (extra) gevoelige bestemmingen. Dat betekent dat binnen een plangebied begonnen wordt met de bouw van woningen zover mogelijk van de geitenhouderij vandaan. Mocht dan in verloop van tijd bekend worden wat de oorzaak van het extra risico op longontsteking is,

³ Zie bijvoorbeeld ABRS 5 augustus 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2527 (r.o. 10.3).

dan kan door gerichte (bron)maatregelen dit probleem mogelijk verminderd of opgeheven worden;

- Daarnaast geldt het advies om, hangende het eerder genoemde onderzoek, seniorenhuisvesting, zorgcomplexen en kinderopvanglocaties binnen een plangebied zover mogelijk, en tenminste 500 meter, van de geitenhouderij te plaatsen;
- Toekomstige bewoners over het gezondheidsrisico te informeren.

...

De realisatie van woningen op de locatie Hagenvoorde Oost wijkt af van de algemene adviezen van de gezondheidsraad en de adviezen van de GGD om geen gevoelige functies binnen 1 kilometer, respectievelijk 500 m van een geitenhouderij te realiseren.

...

De gemeente heeft er wel voor gekozen om de woningen op zo groot mogelijke afstand van de geitenhouderij te realiseren. De woningen worden aan de oostzijde van het besluitgebied Hagenvoorde Oost gerealiseerd en de westzijde van het besluitgebied behoudt een natuurfunctie. Het aantal woningen binnen 500 m van de geitenhouderij blijft hiermee beperkt. Ook zijn en worden toekomstige bewoners over de gezondheidsrisico's geïnformeerd. Dit in lijn met het specifieke advies van de GGD.

De geitenhouderij zelf heeft daarnaast geen uitbreidingsmogelijkheden, waardoor de gezondheidsrisico's in de toekomst niet verder kunnen toenemen:

- De gemeenteraad heeft op 7 juli 2010 het bestemmingsplan Steenbrugge vastgesteld op gronden ten westen van de geitenhouderij. In dit bestemmingsplan is het gebied Steenbrugge aangewezen als woongebied, met daarbinnen een uitwerkingsplicht. De uitwerkingsplicht voorziet er in dat niet dichterbij dan op 345 meter van de geitenhouderij woningen gebouwd kunnen worden. Door de woningbouwontwikkeling Steenbrugge kan de geitenhouderij niet uitbreiden.
- Daarnaast heeft de provincie een moratorium ingesteld voor geitenhouderijen (28 september 2018).

De gemeente heeft verder in november 2025 het masterplan Wechelerhoek vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het gebied waarin de geitenhouderij is gelegen, een woonwijk wordt. Dit is ook in het verlengde van de benodigde vraag van woningen, direct grenzend aan de stad Deventer. Met andere woorden: het is beoogd dat de geitenhouderij op termijn wordt beëindigd, waarmee ook gezondheidseffecten die daarmee samenhangen worden weggenomen.

Conclusie

Uit onderzoek dat de afgelopen jaren is uitgevoerd blijkt dat er voor omwonenden van geitenhouderijen gezondheidsrisico's zijn. Daarom wordt er in de toekomst mogelijk door het Rijk een afstandsnorm van 500 meter van geitenhouderijen tot woonkernen en andere gevoelige functies gesteld. Op dit moment geldt het advies om aan deze afstandsnorm te voldoen. Afhankelijk van de wijze van meten (vanaf de grens van de stallen of vanaf de grens van het bouwvlak) vallen 3 tot 7 woningen binnen de 500m-cirkel. Het plan is daarmee niet in lijn met de algemene adviezen om geen gevoelige functies binnen 500 m van een geitenhouderij te realiseren. De woningen worden wel op zo groot mogelijk afstand van de geitenhouderij gerealiseerd en nieuwe bewoners worden geïnformeerd over de gezondheidsrisico's. De geitenhouderij zelf heeft bovendien geen uitbreidingsmogelijkheden meer, waardoor gezondheidsrisico's in de toekomst niet verder zullen toenemen. Vanuit de gemeente wordt daarnaast beoogd om de geitenhouderij op termijn te beëindigen. Het afwijken van het advies is daarmee redelijk.